

Najwyższa Izba Kontroli skrytykowała Ministerstwo Zdrowia i Narodowy Fundusz Zdrowia za brak skutecznych działań w zakresie wczesnej diagnostyki przewlekłej choroby nerek. Z raportu NIK wynika, że mimo ogromnych wydatków ponad 6 miliardów złotych na diagnostykę i leczenie oraz niemal 400 milionów złotych na program pilotażowy „Profilaktyka 40 PLUS” dostępność i jakość opieki nad pacjentami nie uległy poprawie.

Według NIK choroby nerek pozostają jednym z najpoważniejszych problemów zdrowotnych w Polsce, a wykrywalność przewlekłej choroby nerek (PChN) jest dramatycznie niska. Szacuje się, że rozpoznano ją jedynie u 5% pacjentów, podczas gdy liczba chorych przekroczyła 4,5 miliona i w najbliższych latach będzie rosła. Każdego roku z powodu niewykrycia choroby umiera przedwcześnie około 80 tysięcy osób, co skraca średnią długość życia Polaków o ponad dwa lata.

Kontrolerzy zwrócili uwagę, że duże nakłady finansowe nie przełożyły się na poprawę organizacji systemu. Aż 92% kosztów pochłania dializoterapia i przeszczepy, a więc leczenie w zaawansowanym stadium choroby. Tymczasem profilaktyka i wczesna diagnostyka pozostają na marginesie. Program „Profilaktyka 40 PLUS” okazał się nieskuteczny wzięło w nim udział zaledwie 19% uprawnionych, a ponowne badania wykonało mniej niż 3%. NIK podkreśla, że przyczyną była m.in. słaba kampania informacyjna oraz brak powiązania programu z obowiązkowymi badaniami medycyny pracy.

Sytuacja w poradniach nefrologicznych również budzi niepokój. W latach 2022–2024 czas oczekiwania na wizytę niemal się podwoił z 27 do 55 dni w przypadku dorosłych i z 40 do 70 dni w poradniach dziecięcych. Dostęp do leczenia jest bardzo nierówny - połowa oddziałów nefrologicznych znajduje się w zaledwie czterech województwach, a w niektórych regionach nie ma ani jednego specjalisty nefrologii dziecięcej w ramach kontraktu z NFZ.

Poważnym wyzwaniem są także braki kadrowe i starzenie się personelu medycznego. W latach 2021–2024 odsetek nefrologów powyżej 65. roku życia wzrósł z 14 do 20%, natomiast liczba młodych lekarzy wybierających tę specjalizację dramatycznie spadła. Pomimo zwiększenia liczby miejsc rezydenckich, w latach 2023–2024 obsadzono zaledwie 20–23% z nich. NIK i konsultanci krajowi apelują, by nefrologia i nefrologia dziecięca zostały wpisane na listę priorytetowych specjalizacji medycznych.

Pozytywnie oceniono jedynie rozwój opieki koordynowanej w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Od 2023 roku objęła ona również diagnostykę i leczenie przewlekłej choroby nerek, a liczba pacjentów korzystających z tego rozwiązania systematycznie rośnie. Na koniec 2023 roku świadczenia w ramach tzw. budżetu powierzonego realizowało 497 placówek POZ, a we wrześniu 2024 roku już 924. Zwiększyła się także liczba pacjentów z 95 do ponad 132 tysięcy.

Najwyższa Izba Kontroli sformułowała szereg rekomendacji. Ministerstwo Zdrowia powinno zwiększyć dostępność badań profilaktycznych, powiązać je z medycyną pracy, a także wzmocnić działania edukacyjne dotyczące PChN. Konieczne jest też zwiększenie liczby specjalistów nefrologów oraz wyrównanie dostępu do opieki w skali całego kraju. Zdaniem Izby doświadczenia z nieskutecznego programu „Profilaktyka 40 PLUS” powinny zostać wykorzystane przy wdrażaniu nowych rozwiązań, takich jak świadczenie „Moje zdrowie – bilans zdrowia osoby dorosłej”.

Źródło: [NIK](#)